

Gestió de la prevenció

CFGS.1954.C01/0.19

Prevenció de riscos professionals

Aquesta col·lecció ha estat dissenyada i coordinada des de l'Institut Obert de Catalunya.

Coordinació de continguts

Carme Martín Roca

Redacció de continguts

Mònica Fernández de Blas, Àngel Ramon Gómez Terol, M. Itziar López Lorenzo, Carme Martín Roca, Llúcia Orteu Guiu, Leslie Olalla Medina, Patrícia Ovies Rusca.

Agraïments

Volem agrair-los la col·laboració a Belén Revert Abril, Santiago Cerezo Salcedo, Manel Sánchez Camilo i a totes les docents del departament de prevenció de l'IOC.

Primera edició: setembre/febrer 2019

© Departament d'Educació

Dipòsit legal:

Llicenciat Creative Commons BY-NC-SA. (Reconeixement-No comercial-Compartir amb la mateixa llicència 3.0 Espanya).

Podeu veure el text legal complet a

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/es/legalcode.ca>

Introducció

L'empresari té com a obligació fonamental garantir la seguretat i la salut dels seus treballadors. Aquesta obligació neix bàsicament del reconeixement dels drets dels treballadors en matèries de formació, informació, consulta i participació, i es tradueix en una sèrie d'actuacions per part de l'empresari o organització que es poden classificar en les següents:

- Actuacions en el camp organitzatiu, dirigides a l'establiment d'una estructura de prevenció.
- Actuacions preventives, dirigides a executar les accions previstes per l'estructura de prevenció.
- Actuacions de seguiment, dirigides a avaluar els resultats obtinguts i a aplicar programes de millora contínua de la prevenció.

Aquests punts, que podem anomenar gestió de la prevenció, han de respondre a una política d'empresa, totalment integrada dins de les polítiques generals d'aquesta empresa, que sempre ha d'estar condicionada per la cultura empresarial pròpia.

L'empresa pot organitzar la gestió de la prevenció segons diferents models que fixa la normativa en vigor. En aquest crèdit estudiarem les diferents possibilitats que hi ha.

En la unitat didàctica **“Elements bàsics de la prevenció”**, us introduïreu en l'estudi dels conceptes bàsics que apareixen en el cap. 1, art. 4 de la Llei de prevenció de riscos laborals. Analtzarem els motius legals, econòmics o d'imatge pels quals els empresaris implanten la prevenció en les empreses. Treballarem les tècniques preventives a partir dels principis de la prevenció dels riscos laborals, i en veurem, de manera introductòria, els objectius. Estudiarem aquests factors i les condicions de treball que poden produir danys a la salut dels treballadors.

També analtzarem els aspectes legals dels accidents de treball i les malalties professionals i aprofundirem en l'estudi dels danys i del sistema establert de protecció legal davant les patologies que poden afectar un treballador, sia específiques o inespecífiques. I desenvoluparem principalment les obligacions que la llei de prevenció imposa als empresaris, ja que són els principals responsables de l'activitat preventiva a l'empresa i als drets i obligacions que la norma imposa als treballadors en aquesta matèria. A més, estudiarem els diferents subjectes de la prevenció.

Amb la segona unitat didàctica **“Marc jurídic de la prevenció”** entrareu de ple dins del marc jurídic de la prevenció de riscos laborals. En aquesta unitat estudiarem les normes internacionals que afecten l'Estat espanyol, amb una atenció especial en matèria de prevenció de riscos laborals; veurem la situació jurídica de la prevenció de riscos laborals a l'Estat espanyol i valorarem, sobretot, la Llei 31/1995 de prevenció de riscos laborals. També analtzarem el contingut del Reglament dels serveis de prevenció i el d'altres normes relacionades amb

aquesta matèria. Veurem les diferents responsabilitats i sancions en què es pot incórrer per incompliment de la normativa estudiada anteriorment. Es distingeix la responsabilitat penal, de la civil i de l'administrativa.

En aquesta unitat també dedicarem un apartat als organismes públics en matèria de seguretat i salut. Hem destacat especialment l'Institut Nacional de Seguretat i Salut en el Treball, la Comissió Nacional de Seguretat i Salut en el Treball i la Inspecció de Treball i Seguretat Social; a més, coneixerem l'Institut Català de Seguretat i Salut i altres entitats de l'àmbit de la prevenció de riscos laborals com les mútues d'accidents de Treball i malalties professionals, els serveis de prevenció.

En la tercera unitat didàctica "**Estructura empresarial**" estudiarem les diferents opcions empresarials pel que fa a tipus d'organitzacions, formes jurídiques, principis de gestió, processos de producció i sobretot organització de la prevenció a l'empresa i la seva normalització i documentació dels processos i procediments de treball. Finalment, ens fixarem en la documentació preventiva de la gestió de la prevenció a l'empresa.

Dins la quarta unitat didàctica "**Prevenció integrada a l'empresa**" ens referirem a les modalitats organitzatives de la prevenció per integrar-les a l'empresa. Estudiarem la figura dels delegats de prevenció, com a peça fonamental de la millora de l'activitat preventiva a l'empresa, també analitzarem el concepte, la constitució, els fonaments i les competències dels comitès de seguretat i salut. I, per acabar, ens endinsarem en els sistemes de coordinació d'activitats empresarials, tan necessaris per a una bona integració.

A la cinquena unitat didàctica "**Sistemes de gestió normalitzats**" veurem conceptes claus per aconseguir un adequat sistema de gestió de qualitat i millora contínua i veurem com funcionen les auditories de gestió.

Dins de la sisena unitat didàctica "**Metodologies i control de la prevenció**", cal tenir en compte que tots els accidents de treball representen costos humans, econòmics i socials tant per al treballador com per a l'empresa i també per a la societat. Analitzarem els diferents mètodes d'avaluació que s'utilitzen habitualment en el món de la prevenció, com s'ha de planificar l'acció preventiva, així com les diferents actuacions a seguir en cas d'accident sense oblidar els diferents mètodes d'anàlisi de costos d'accidents.

En la setena unitat didàctica "**Cultura preventiva: comunicació i formació**" veurem que la comunicació i la informació són elements essencials en l'organització. És indispensable que a totes les persones se'ls faciliti la informació necessària per a poder desenvolupar les seves activitats. El sistema d'informació establert per l'empresa, és a dir, les campanyes de prevenció, juntament amb la implantació d'un pla de comunicació en matèria de salut laboral permet definir, implantar, seguir i avaluar els plans de prevenció.

Finalment, a la vuitena unitat didàctica "**Promoció dels serveis de prevenció aliens**" ens introduïrem en les entitats privades que assessoren les empreses en matèria de prevenció de riscos laborals, coneixerem les seves tècniques de comercialització i atenció al client.

Objectius

En finalitzar aquest mòdul l'alumne/a ha de saber:

1. Identificar les condicions i els elements del treball que poden afectar la salut de les persones, segons els tipus d'activitat, les formes organitzatives de l'empresa i els materials, productes i equips dels processos de treball.
2. Relacionar els efectes sobre la salut que es poden produir en el treball (accidents, incidents, malalties professionals i altres malalties) amb les conseqüències personals, socials i econòmiques que originen.
3. Interpretar els elements, les característiques, les aplicacions i les fases i operacions d'implantació i utilització dels sistemes i elements de prevenció i protecció que s'utilitzen per evitar, eliminar o minimitzar els riscos, a partir d'informació tècnica i normativa de prevenció.
4. Diferenciar els avantatges i els inconvenients que presenten l'aplicació de tècniques preventives i la utilització d'equips i elements de protecció en una situació de treball.
5. Identificar les entitats i els òrgans, els departaments interns i els representants laborals de l'empresa que tenen relació i competències amb la seguretat i la prevenció de riscos laborals, a partir de diagrames i organigrames d'empreses i altres entitats.
6. Interpretar les funcions, les relacions i els fluxos d'informació que reben i emeten els departaments amb competències en prevenció de riscos de l'empresa, els representants laborals, la resta de departaments de l'empresa i els organismes i entitats relacionats amb la seguretat i la prevenció de riscos a partir d'organigrames d'empresa i normativa en matèria de prevenció.
7. Interpretar les condicions de prevenció i de seguretat que han de reunir els equips, les instal·lacions de treball i els processos, a partir de la normativa, general i sectorial en vigor sobre prevenció de riscos i seguretat i d'informació tècnica, manuals i fitxes sobre seguretat.
8. Identificar les responsabilitats legals derivades del no-compliment de la normativa en matèria de prevenció de riscos i seguretat.
9. Diferenciar els processos de producció de béns i serveis, en funció dels tipus de riscos que poden originar segons els materials i les substàncies que hi intervenen i els equips i les instal·lacions que s'utilitzen.
10. Interrelacionar els processos de producció de béns i serveis, els factors de risc presents, els sistemes de prevenció, els dispositius de control, els elements de seguretat i protecció i les normatives de prevenció i seguretat.

11. Determinar les necessitats preventives en l'empresa, segons els processos de producció i les condicions de treball que se segueixen, a partir d'informació tècnica sobre els processos, les dades de producció i l'organització de les activitats a l'empresa.
12. Prioritzar les necessitats preventives d'una empresa en funció de la importància dels factors de risc presents en la seva activitat.
13. Determinar la informació necessària per elaborar, corregir, modificar i dissenyar els elements i els sistemes de prevenció dels equips, els processos i les condicions de treball, a partir de les característiques i els elements que hi participen.
14. Definir procediments per atendre propostes del personal de l'empresa en relació amb la millora de la prevenció i les condicions de treball, que fomentin la participació i la iniciativa, a partir de la recollida i el reconeixement de suggeriments i el seguiment de les propostes.
15. Elaborar normes internes i procediments preventius de treball, segons les necessitats d'implantació, modificació o correcció dels processos de treball, en funció dels materials, equips i sistemes organitzatius que hi intervenen, a partir de la normativa general aplicable, la informació dels processos, les condicions de treball i altres criteris tècnics per a eliminar o reduir els riscos.
16. Caracteritzar els sistemes de coordinació preventius entre les empreses contractistes o subcontractistes i els treballadors autònoms, identificant els diferents sistemes i valorant les seves funcions.
17. Especificar les mesures preventives i les condicions de seguretat que cal incorporar als projectes de processos de treball, nous o modificats, a partir de les especificacions tècniques dels avantprojectes.
18. Elaborar procediments d'aplicació i millora contínua de la prevenció de les condicions, les operacions i els processos de treball, a partir de la planificació, la implantació, el control i la modificació de les mesures de prevenció.
19. Elaborar programes de prevenció de l'empresa, segons les necessitats preventives detectades, a partir de la planificació general preventiva i de la política de seguretat i salut de l'empresa.
20. Determinar els formats i continguts que han d'incloure els documents necessaris per recollir, registrar i comunicar les dades i elaborar els informes sobre accidents, incidents, malalties, avaluació de riscos i auditories, segons la normativa aplicable a cada cas i referències tècniques.
21. Elaborar procediments de recollida de dades i de comunicació d'informació d'accidents, incidents, malalties i avaluació de riscos, a partir de procediments estàndard, de normes internes de comunicació de l'empresa i de la normativa vigent que correspongui.
22. Registrar dades d'accidents, incidents, malalties i avaluacions de riscos, a partir dels documents i els procediments establerts.

23. Processar dades d'accidents, incidents i malalties, a partir de dades registrades, segons procediments establerts i programes de processament de dades adequats.
24. Identificar les necessitats de promoció de la prevenció i de formació i entrenament del personal de l'empresa en matèria de seguretat i prevenció de riscos, segons les necessitats de prevenció detectades en els processos de treball, de les persones que hi intervenen i de dades sobre salut laboral a l'empresa.
25. Interpretar les metodologies, els materials, els recursos, les activitats i la finalitat de les campanyes preventives i les activitats formatives i d'entrenament a partir d'informació tècnica.
26. Determinar els objectius, els continguts i les actuacions específiques de les campanyes preventives i les activitats formatives i d'entrenament, que fomentin la cultura preventiva, segons els sistemes, les mesures, els materials, els equips i els processos sobre els quals cal desenvolupar la campanya o l'activitat formativa.
27. Seleccionar el tipus de campanya o d'activitat formativa, la metodologia, els materials i els recursos propis o aliens que cal utilitzar, segons els objectius, els continguts i les actuacions que s'han de desenvolupar.
28. Programar les campanyes i les activitats formatives i d'entrenament, segons el tipus d'activitat, a partir dels objectius, els continguts, la metodologia i els recursos disponibles.
29. Aplicar processos bàsics de promoció, informació i formació en prevenció de riscos laborals, segons objectius de comportament segurs, a partir de campanyes i activitats de formació i entrenament.
30. Interpretar les fases, les actuacions, els punts de comprovació, els documents i els departaments de l'empresa que intervenen en els procediments d'auditoria interna a partir de les normes reglamentàries aplicables i d'informació tècnica.
31. Determinar les mesures i les modificacions i correccions que cal incorporar als sistemes de prevenció i seguretat, segons els resultats d'auditories internes de seguretat i mediambientals, a partir d'informes d'auditories externes.
32. Promocionar els serveis de prevenció que ofereixen els serveis de prevenció aliens, aplicant tècniques de comercialització i gestionar la satisfacció dels usuaris del servei.

Continguts

Elements bàsics de la prevenció

Elements bàsics de la prevenció

1. Treball i salut; conceptes bàsics de la prevenció de riscos laborals
2. Àmbit subjectiu de la prevenció
3. Drets i deures en l'àmbit preventiu
4. La prevenció de riscos laborals en el marc de la pandèmia per COVID19

Marc jurídic de la prevenció

Marc jurídic de la prevenció

1. Antecedents històrics de la prevenció
2. Marc normatiu de la prevenció
3. Organismes i entitats en matèria de prevenció
4. Responsabilitats i responsables de l'acció preventiva

Estructura empresarial

Estructura empresarial

1. L'empresa
2. L'organització de l'empresa
3. Processos de producció de béns i serveis
4. Elaboració de la documentació preventiva

Prevenció integrada a l'empresa

Prevenció integrada a l'empresa

1. Modalitats organitzatives de la prevenció en l'empresa
2. Òrgans de consulta, representació i participació dels treballadors
3. Sistemes de coordinació preventiva de les empreses

Sistemes de gestió normalitzats

Sistemes de gestió normalitzats

1. Sistemes de gestió normalitzats de la prevenció
2. Auditories

Metodologies i control de la prevenció

Metodologies i control de la prevenció

1. Avaluació de riscos laborals
2. Planificació de la prevenció
3. Actuació dels recursos preventius
4. Gestió dels accidents de treball: investigació, sinistralitat i costos

Cultura preventiva: comunicació i formació

Cultura preventiva: comunicació i formació

1. La comunicació a l'àmbit laboral
2. El pla de comunicació
3. La formació en prevenció de riscos laborals

Promoció dels serveis de prevenció aliens

Promoció dels serveis de prevenció aliens

1. Promoció dels serveis de prevenció
2. Gestió i atenció del client: satisfacció i incidències